

Казовский Гилель (при участии А. Можевикиной). Культур-Лига (Киев, 1918-1924) // Галерея искусств. — № 19-20 (77-78) октябрь 2008 — 31 с.; илл.

Олег Коваль

Єврейське мистецтво дивиться на нас, як з космосу, — повідомлень немає. Поринувши у світ відчайдушного глобалізму, теперішній дослідник має розумітися на примхах віртуального та медійного мистецького музею, в якому репродукція перемогла вже не тільки оригінальний твір мистецтва, а й саму форму аналітичного споглядання над фактами та закономірностями спеціалізованої (у нашому разі — сходознавчо орієнтованої) історії мистецтва. І справа вже не тільки в тому, що

дурнувата практика розповсюдження мистецького досвіду всіх часів та народів у будь-якому популярному електронному чи книжковому і журнальному форматі охопила все художньо орієнтоване людство, а в тому, що достатньо оригінальних, творчо вибудованих та талановито написаних популярних видань як не було, так і майже немає. Видань немає. Повідомлень немає, висловлювань немає. Є рецепція і перевидання вже давно осмисленого у популярній формі, без критичного ставлення та розуму, що охоплює у своїх межах все.

Однак у випадку з Галереєю мистецтв — популярним часописом про творчість майстрів вітчизняного образотворчого мистецтва — зовсім інший випадок. Тим більше — з Культур-Лігою. Почнемо з журналу. Це невеличке видання з послідовністю та виваженістю ставиться до відбору імен та авторів-виконавців текстів про художників. Все, що потрапляє на ці вдало зкомпоновані, рубриковані та акуратно складені в єдиний композиційний видавничий задум сторінки, має майже науково обґрунтований та доречний історико-стильовий мотиваційний момент: охопити та системно й наочно представити основні віхи розвитку російського, українського (а у нас — єврейського) мистецтва, не уникаючи найголовніших історичних подій, імен, мотивувань розвитку пластичної форми та репродукційного матеріалу. Сьогодні, коли навколо єврейського мистецтва суперечки все ще точаться, коли доступність дорогоцінних видань (дорогоцінних з усіх боків) перевищує оптимальну людську норму, — поява такого видання, яке долучає до творчості мистців єврейського ренесансу та авангарду найширше коло його шанувальників, слід лише вітати. Представлені історія, ідеологія, художні внутрішньоструктурні об'єднання та секції Культур-Ліги, репрезентовано естетичні маніфести (що у нашому випадку є край важливим і майже недослідженим); розглянуто головні твори у галузі живопису, скульптури, театрального ескізу, графіки станкової та книжкової. За лаконізмом та, напрочуд, виваженням та обґрунтованим за характером викладом матеріалу, це видання перекриває і деякі розділи поодиноких «історій євреїв в Росії», і мистецьких збірок-альбомів, і начерків з історії єврейського мистецтва.

Сьогодні творчість майстрів Культур-Ліги увійшла у кожний дом та надала усім зацікавленим, завдяки високопрофесійній роботі Гілея Казовського й Олександри Межевикоїної, завдячуючи підтримці Леоніда Фінберга з Києво-Могилянської Академії нарешті викристалювати й своє розуміння пошуків утворення національної пластичної форми і їх результати в мистецтві ХХ ст., серед якого єврейське посідає вагоме місце.

Сьогодні цей номер журналу є надійним знаком, що повідомлення про незбагненне іноді доходять до людей і отримують свій найліпший вигляд. У вигляді от-такого журналу.